

Murritzketak ariketa fisikoari

Gizakion garapen orekatua eta osoa lortzeko, ezinbestekoa da jarduera fisikoa. EAEko hezkuntza curriculumak berak hala aitortzen du... teoriarik, praktikan %40 murriztu baititu gorputz hezkuntzari eskainitako eskola orduak, beste hainbat ikasgaiaren mesedetan. Ikerketa batek agerian utzi du zenbateraino gutxitu den ariketa fisikoa ikastetxeetan, Euskal Herriko beste lurraldeekin eta Europako herrialde ugarirekin alderatuta.

MIKEL GARCIA IDIAKEZ

Argazkiak: Luis Larrañagak utzia

GORPUTZA eta ahalmen fisikoak lantzeko, norberaren autonomia, ekimenerako gaitasuna, sozializazioa... bultzatzeko, funtsezko jarduera da gorputz hezkuntza. Urteen poderioz, ikastetxeetan garrantzia lortu duen arloa da, garapen integralerako nahitaezkoa. Nafarroa, Lapurdi, Zuberoa eta Nafarroa Beherean, Europako joerari jarraiki, jarduera fisikoari leku duina eskaintzen zaio eskolan

—ikusiz azken orriko koadroa—, baina bestelakoa da egoera EAEn.

1996an, EAEko Gorputz hezkuntzako irakasleen lehen promozioarekin batera, erabaki zen arlo horri astean gutxienez bi ordu eta erdi ematea Lehen Hezkuntzako ordutegian (6-12 urte) eta bi ordu Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan (13-16 urte). Kopuru hori egon da indarrean, Eusko Jaurlaritzako Hez-

Bizitza fisiko eta intelektual osasungarria izatea, erabakiak hartzen laguntzea, norberaren mugak eta aukerak ezagutzea, gorputz espresioa lantzea, emozioak adierazi eta kontrolatzea, harremanak hobetzea... dakar gorputz hezkuntzak.

kuntza Sailak 2007ko Hezkuntza Dekretua atera zuen arte. Kuriosoa da dekretuak nabarmendu egiten duela soin hezkuntzaren inportantzia –berdin aurtengo Jarduera Fisikoaren Euskal Planean–, osasuna eta jarduera fisikoa era sistematikoan lantzeko, aisialdia indartzeko edota kirol jardunean bestelako ekintza osagarriak txertatzeko deia eginez, baina praktikan %40 murrizten ditu arlo horri eskainitako gutxieneko orduak: ordu eta erdi ematen dio astean. “Gutxieneko ordutegitik abiatuta, astean balizko bost ordu inguru ditu ikastetxe bakoitzak autonomiaz jokatzeko eta nahi dituen eremuak indartzeko, baina dekretuan jada arlo baten ordu kopurua %40 gutxitzen baduzu, klaustroak nekez mantenduko du aurretik finkatuta zegoen bi ordu eta erdiko kopurua”, dio Luis Larrañagak, Sohat Soin Heziketaren Aldeko Taldeko kide eta Gorputz hezkuntzako irakasleak. Hala, Sohatek hiru urtetan egindako datu bilketaren arabera, ikastetxeen %25 inguruk lehengo ordutegi zaharrari eutsi dio (bi ordu eta erdi), beste %25 bi orduren baitan dabil, eta gainerako %50ak dekretuan zehazturikoa edo gutxiago eskaintzen dio Gorputz hezkuntzari.

Galtzaile eta irabazleak, PISAren aitzakian

Dekretuaren ordutegi banaketak Atzerriko hizkuntza (ingelese) eta Informatika hobetsi ditu, eta Gorputz hezkuntzari eman dio astindu handiena, Musika eta Plastikarekin batera. Larrañagaren ustez, marketin operazioa da, zientziak eta ingelese indartuz PISA azterketan eta gisa horretako ebaluazio diagnostikoetan emaitza hobeak lortzeko esperantzan. Irakasleak azpimarratu duenez, ordea, Nafarroan erabaki zuten gorputz hezkuntza ez kaltetzea –50 minutuko bi saio egiten dituzte astean–, eta PISAren eta ebaluazio diagnostikoetan antzeko emaitzak izan dituzte, zenbait arlotan baita EAEn baino hobeak ere. Espainiako Estatuan, batez beste bi ordu eta 13 minutu eskaintzen zaizkio astean ariketa fisikoari. “Badirudi hizkuntzek, matematikak eta halakoek baino ez dutela bultzatzen arlo kognitiboa, baina ez da hala, egun jakin badakigu ariketa fisikoak izugarritzko onurak dituela gaitasun kognitiboak garatzeko orduan, gehienbat 7 eta 9 urte bitarteko haurrengan. Gaitasun artistikoak eta emozionalak (enpatia, harremanak egiteko ahalmena...) ere garrantzitsuak dira. Bere osotasunean ikusi behar dugu pertsona eta

Gorputz hezkuntzako irakasle batek kontatu digunez, lan egiten duen eskolan ordubeteko saioa ematen du astean, baina 20 minutu behar dituzte kiroldegira joan eta handik itzultzeko.

atzetik betiko eztabaida dago: zer nolako ikasleak nahi ditugu? Ikasgai *maria* direlakoak era sinbolikoan baino ez badira lantzen, curriculumari berari eta gurasoei iruzurra egiten diegu, norabide bakarrean bultzatuko baitugu haurren garapena eta hutsuneak lehenago edo geroago azaleratuko dira”.

Azken finean, arazoa sakonean dagoela deritzo Larrañagak. Konpetentziak edo gaitasunak landu behar direla dioen diskurtsoa geroz eta hedatuago dago egungo curriculumean eta iraultza handia da metodologikoki, baina praktikan ez omen da ematen. “Lehen testuingururik eskaini gabe agintzen genizkien ariketak ikasleei, adierazi gabe zertarako eta zergatik izango zaizkien lagungarri bizitzan, eta

oraindik ere eskema horrekin funtzionatzen da sarri. Programazio zaharretan ‘ahalmenak’ jarri behar zen lekuan ‘gaitasun’ hitza idatzi eta kito, Matematika klasean 40. orrialdea lantzen jarraituko dute ikasle denek une berean, bakoitzak ikasmaita eta erritmo ezberdina izan arren”.

Irakasleen prestakuntza da gakoa, bestela hutsaren pare geratzen da edozein aldaketa. “Ikusten ari gara: ikastetxeetan ez baduzu aurretik erreformaren mamia azaltzen eta beste era batera lan egiten erakusten, gaitasunen hezkuntza sistema hau ere marketin operazioa baino ez da izango azkenean, eta ez barrura begirako benetako aldaketa”.

Hain zuzen, metodologia berriaren filosofia, jakintza aplikatura, pertsona bizitzarako prestatzera hobekien egokitzen den ikasgaia Gorputz hezkuntza da, baina egur gehien berari eman dio Jaurilaritzak, Sohatekoek kritikatu dutenez. Gorputz hezkuntzak dohain baliotsuak irakatsi ditzakeela diote irakasleek, ahalmen fisikoak eta motorrak garatzeko, bizitza fisiko eta intelektual osasungarria izateko, erabakiak hartzen laguntzeko, norberaren mugak eta aukerak ezagutu eta konfiantza eskuratzeko, gorputz-espresiorako, emozioak adierazi eta kontrolatzeko, pertsonen arteko harremanak hobetzeko, motibatuzeko, ikasleen arteko hezkidetzarako, gaitasun komunikatiboak, sozialak eta afektiboak lantzeko, integrazioarako... eta bizi kalitate hobe bermatzeko.

Eskolatik kanpo ere egiten da kirola

Aztertu beharko litzateke egungo ohitura sedentarioek zenbateraino hartu dioten lekua jolasei eta kirolari haurren ordu libreetan. Hala ere, mihi gaiztoek esan dezakete ariketa

Gorputz Hezkuntzarako gutxieneko ordutegia*

Lurraldea	LH 1. maila			LH 6. maila			DBH 1. maila			DBH 4. maila			Orotara (6-16 urte)		
	GH	Guztira	%	GH	Guztira	%	GH	Guztira	%	GH	Guztira	%	GH	Guztira	%
EAE	52,5	875	6	52,5	875	6	70	1.050	6,7	35	1.050	3,3	490	9.450	5,2
Nafarroa	70	875	8	70	875	8	70	1.050	6,7	70	1.050	6,7	700	9.450	7,4
Ipar E.H.**	108	864	12,5	144	910	12,5	108	839	12,9	72	1.108	6,5	1.080	9.160	11,8
Alemania	56	564	9,9	66	827	7,9	66	865	7,6	57	821	7	677	7.598	8,9
Finlandia	57	604,5	9,4	57	781,8	7,3	57	781,8	7,3	-	-	-	513	6.327	8,1
Suedia	55,5	740,5	7,5	55,5	740,5	7,5	55,5	740,5	7,5	-	-	-	500	6.665	7,5
Norvegia	68,2	738	9,3	68,2	738	9,3	68,2	738	9,3	76	950,3	8	706	8.017	8,8
Eslovenia	104	626	16,6	104	797	13	76	897	8,5	-	-	-	846	6.945	12,2
Eslovakia	56	620	9	56	818	6,8	56	818	6,8	56	874	6,4	589	7.614	7,7

*Gorputz Hezkuntzari (GH) eta ikasgai guztiei denera urtean eskainitako orduak alderatuta, proportzioan GH-ri eskaintzen zaion denbora (%).

**Frantziako Estatuan oro har.

Iturria: Siadeco, Sohatek eskatuta.

fisiko nahikoa egiten dutela haurrek aisialdian, eta ez dela beharrezkoa eskolan denbora gehiago eskaintzea. Argudio horrek bere baitan ziria duela dio Luis Larrañagak, hain juxtu curriculumak gehien sustatu duen eremua ingelesa delako, baina akademia pribatuetara haur pila bat joaten da ingelesa ikastera eta eskolaz kanpoko ikintza gisa ere ematen dute ikastetxe askotan. “Kanpoan egiten dutena egiten dutela ere, derrigorrezko hezkuntzari buruz ari gara, ikasle guztiek izan beharko luketen gutxieneko ezagutzaz, ordutegi horren barruan nahi dugun garapen motaz”.

Bestalde, derrigorrezko orduetatik at eskaintzen den eskola kirola ez dago gorputz hezkuntzarekin alderatzerik. Lehenengoak ikuspuntu lehiakorra izan ohi du, talentuak bilatzeko eta bultzatzeko asmoa, neskak eta mutilak banantzen ditu adin batetik aurrera, federazioak daude atzean... eta bestelako helburuak ditu gorputz hezkuntzak, jarduera fisiko anitzagotan –ez soilik kirolean– oinarritua. Jolas-orduarekin konparatzea ere ez dute atsegin Sohateko kideek: ikasgai eta ikasgai artean tentsioak askatzeko da jolas-ordua, eta gorputz hezkuntza ez da ikasgai sakonetan egindako ahaleginen ostean arnas hartzeko ordua, bere baitan balio hezitzaile propioak dituen arloa baizik.

**“Zer nolako ikasleak nahi ditugu?
Gorputz hezkuntza, Musika,
Plastika alboratzen baditugu,
norabide bakarrean bultzatuko
dugu haurren garapena eta
hutsuneak lehenago edo geroago
azaleratuko dira”**

LUIS LARRAÑAGA, SOHAT

Gutxienez bi ordu, bi saio

Azken hiru urte hauetan egindako jarraipen kuantitatiboaren arabera, arestian aipatu moduan Sohat Taldeak baieztatu du ikastetxeen %50ak ordu eta erdira jaitsi duela Gorputz hezkuntzari asteen eskainitako denbora. Areago, egiaztatu dutenez, hainbatek ez du gutxienekoa ere betetzen, esaterako ordubeteko saioa baino ez dute egiten asteen, eta behin baino gehiagotan salatu duten arren, administrazioak ezikusiarena egiten du. Gorputz hezkuntzako irakasle batek kontatu digunez, lan egiten duen eskolan ordubeteko saioa ematen du asteen eta ikastetxean bertan instalazio egokiak ez dituztenez,

20 minutu behar dituzte kiroldegira joan eta handik itzultzeko. Halakoak gerta ez daitezzen, gutxieneko ordutegia asteen bi orduko izan dadila eskatu die Sohatek politikariei –eta dirudienez, alde dituzte legebiltzarreko alderdi gehientsuenak–. Bi ordurekin, bi saio egin ahalko lirake eta atarramendu hobea aterako liokete ikasgaiari. Gainerako euskal lurraldeetan eta Europako herrialdeetan gertatzen den gisan, jarduera fisikoaren garrantzi teorikoa praktikan ere islatzea nahi dute, azken finean. ■

argia.com Erreportajeaz gain, ikerketa osoaren PDFa webgunean.

